

Hmatatelné projevy reinkarnace · Význam smrti Poznání mystéria na Golgotě

Na reinkarnaci si lze sáhnout: tvary lebky

[...] O karmě, chce-li ji člověk probrat do detailu, se dá vskutku mluvit mnoho měsíců a ještě déle; teprve pomalu a zvolna si totiž osvojuje věci, které s ní jsou spojeny. V jedné přednášce lze proto skutečnosti zákona karmy uvést jen formou vyprávění, a zralost theosoficky usilujícího člověka se pak projeví v tom, že tyto věci dokáže přijmout jako skutečnosti, jako výsledky a pak o nich dál přemýšlí a vyhledává je v životě.

[... V **další části přednášky uvádí R. Steiner příklady příčinné souvislosti mezi různými událostmi v průběhu jednoho pozemského života, ovšem oddělené od sebe řadou let, která uplynou, než se dostaví následek.**]

Kdyby lidé byli alespoň trochu ochotni zabývat se spirituálními naukami, mohli by si dnes už na reinkarnaci přímo sáhnout - což nemyslím obrazně, ale doslova - jen kdyby materialistické teorie vykládaly příslušné skutečnosti správně, a nikoli mylně. To lze na určitých případech dokázat. Jsou lidé, kteří jsou ve svém vývoji dosud tak málo pokročilí, že svými pocity spočívají ještě zcela v duši pociťující. Celé jejich vědomí souvisí s duší pociťující. A lze to vidět i na vnějších gestech lidí: prozrazují jisté příčiny, spočívající v astrálním těle.

Jestliže nějaký člověk žije dosud zcela v duši pociťující a vnitřně se cítí velice příjemně, stává se, například když se dobře najedl, že se samým blahem poplácá po břicho. To je známkou toho, že má dosud příliš silnou duši pociťující. Jestliže nějaký člověk vězí hluboko v duši hlubšího cítění, pak se i to projeví. Jelikož vnímání pravdy spočívá v citu, bude si člověk, který vězí v duši hlubšího cítění neboli duši rozumové, bušit na prsa, aby ostatní ujistil o nějaké pravdě. Člověk, který vězí hluboko v duši vědomé, se chytí za nos,

bude-li o něčem převážně hluboce přemýšlet/ V oblasti břicha se projeví to, co má vztah k duši pociťující; to, co má vztah k duši rozumové neboli duši hlubšího citění, se projeví v oblasti hrudi; a to, co se vztahuje k duši vědomé, se projeví v oblasti hlavy: člověk se třeba také škrábe za ušima. Říkám to jen proto, abych ukázal, že to, co je v astrálním těle, se projevuje v těle fyzickém.

Může nastat následující věc. Člověk může do svého vědomí přijmout ty nejvznešenější city, myšlenky a ideály, které jsou v tomto časovém cyklu vůbec možné; například naše etické ideály, které by už samy o sobě musely být důkazem existence duchovního světa. Jestliže se na základě vnitřního hlasu pro tyto etické ideály nadchneme, těmito vznešeným ideálům se oddáme, nemůže podnět k tomu přijít zvenčí. Může to jít ovšem tak daleko, že člověk něco, co pociťuje bez ideálů, k těmto ideálům pozvedne; podle určité myšlenky pak nežije z povinnosti, ale protože už prostě nemůže jinak. U toho, kdo se nechá proniknout nějakou mravní myšlenkou, dojde k tomu, že se do této myšlenky vžije natolik, že sám sobě přikazuje to, co je v jejím smyslu správné. Takto musí ideály vzplanout v duši vědomé, potom proudí dolů a stávají se z nich instinkty.

Stane-li se to a člověk své city pronikne svými ideály, nastane něco zvláštního. Tyto instinkty mají snahu projevit se až do fyzického těla. Člověk však mezi narozením a smrtí nemůže na svém fyzickém těle pracovat. Jisté proudy tak směřují hrudí k hlavě. Jestliže je někdo nadšený pro nějaký ideál, jestliže pro něj plane tak, že s láskou cítí: ať se to stane - pak se mu v tomto životě oddá, udělá pro něj všechno. To ale není vše. V důsledku této činnosti jdou proudy do horní části jeho těla, až do hlavy. Jsou to síly, které se snaží působit až do fyzického těla; v tomto životě však už hlavu změnit nemohou, protože lidské fyzické tělo ani v případě, že člověk sám sebe

tímto způsobem zušlechťí, již není tvárné. *

Nicméně tyto síly proudí nahoru. Tyto proudy zůstávají v duši člověka zachovány, a když projde smrtí a novým narozením, přinese si je s sebou do nového života. Tady nastává to, co dává frenologii* individuální opodstatnění: síly, které byly takto získány, se uplatňují v tvorbě lebečních hrbolů. Nelze říci, že takový a takový hrbol vyjadřuje obecně to a to; vyjadřuje se tu ovšem to, co individualita během předchozího života se sebou často spojovala, co však již nemohlo přetvořit tělo.

Tak tyto vlohy procházejí životem mezi smrtí a novým narozením a my si skutečně saháme na to, co do sebe člověk v předchozím životě nechával tak často proudit. Tady si skutečně saháte na reinkarnaci a karmu, ohmatáváte-li různé vyvýšeniny a hrboly hlavy. Musíme si však při tom uvědomovat, že každý člověk má své vlastní zákony; tyto hrboly nesmíme posuzovat obecně, nýbrž zcela individuálně. Sáhne si tedy například na hrbol a víme: toto je práce, kterou ten člověk na své duši vykonal v minulém životě. Na karmu a reinkarnaci si tedy lze i sáhnout, sáhnout rukama! Duchovní vědou se můžeme nechat poučit dokonce i s ohledem na tvary těla.

Význam života ve fyzickém světě

Tak jako se tělesná podoba uplatňuje z minulého do příštího života, sahají do něj i další věci. Neměli bychom je však posuzovat malicherně; neměli bychom si myslet, že zákon karmy vypadá jako občanský zákoník; pochopit ho lze jen obsáhlým studiem.

Podívejme se třeba na velké neštěstí, které způsobí hlubokou bolest. Mnohdy se na ně díváme nesprávně, protože

---

* V českých překladech bývají tyto duševní články lidské bytosti nazývány též *duše pocitová*, *duše myslivá* a *duše uvědomující*; více k těmto duševním článkům viz např. R. Steiner: *Theosofie*, Fabula 2010, str. 36nn. (Pozn. edit.)

vidíme vždy jen následek. Vidíme pak, že nastala nějaká událost, která nás učinila nešťastnými, vykojila nás. Vidíme tedy pouze následek; měli bychom však hledat příčinu. Možná bychom pak zjistili toto: Ano,

v minulém životě jsem měl možnost osvojit si tu či onu schopnost. Neudělal jsem to však, promeškal jsem to. - Projdeme tedy branou smrti, aniž bychom si tuto schopnost osvojili. V příštím životě nás pak tyto karmické síly dovedou k uvedenému neštěstí. Kdybychom si v minulém životě onu schopnost osvojili, tato síla by nás k uvedenému neštěstí nedovedla. Tím, že se nám toto neštěstí stalo, získáme onu schopnost.

Předpokládejme, že nás toto neštěstí postihne ve dvaceti letech, a ve třiceti letech se ohlédneme a zeptáme se: Co nás vlastně přivedlo k tomu, že [dnes] máme ty či ony schopnosti? - Tak poznáme účel tohoto neštěstí. Bude pro nás nesmírně přínosné, nebudeme-li věci považovat za následek, nýbrž za příčinu toho, k čemu nás přivedou. Pohlížení na věci jako na příčiny je také výsledkem nauky o karmě.

[... R. Steiner hovoří o poslání života ve fyzickém světě. Uvádí příklad dvou lidí, z nichž jeden není schopen dosáhnout jasnozřivosti a je odkázán na studium theosofických, respektive anthroposofických poznatků, zatímco druhý je díky příznivé karmě obdařen schopností jasnozření a studium považuje proto za zbytečné. Po smrti je však na tom lépe ten, který jen studoval a mohl si udělat logický pojem o duchovním světě. To však neznamená, že by člověk neměl usilovat o rozvinutí svých duchovních smyslů. Na druhou stranu by se ale člověk neměl spokojit s pouhým jasnozřením.] Lidé jsou povoláni k tomu, aby to, co mohou prožít na Zemi, také skutečně přijali. To, co chybí v duchovním světě, musí být získáno ve fyzickém světě a do

---

* Frenologie - obor zkoumající souvislost mezi stavbou lebky a duševními schopnostmi a charakterovými rysy; dnes považovaný za pseudovědu. (Pozn. edit.)

duchovního světa být přineseno.

Význam smrti: sebeuvědomění

To, co bylo právě řečeno, souvisí s něčím, co je mnohem významnější. Je jedna věc, kterou by lidé v duchovním světě nikdy nemohli poznat. Jedna událost by v duchovním světě nikdy nemohla být poznána, kdyby člověk nesestoupil na fyzickou Zemi a nebyl proveden inkarnacemi. Žádná duchovní bytost, která se neinkarnuje, nemůže poznat tuto událost; touto událostí je smrt. V astrálních a vyšších světech smrt neexistuje; smrt tam prožít nelze. Proto v esoterní filosofii existuje stará zásada: Chtějí-li bohové zemřít, musí přijít na Zemi, aby se to naučili.

To je velmi hluboká pravda. Se smrtí ovšem souvisí ještě něco jiného: člověk by nikdy nedospěl k sebeuvědomění. Jen díky tomu, že pokaždé, když končí jeho inkarnace, prochází branou smrti a odkládá své schrány, dospívá k vědomí vlastního Já. Člověk se musí naučit překonávat smrt. Bez toho, aby do světa vstoupila smrt, by člověk nepoznal sebeuvědomění. Tak se smrt musela stát velkou učitelkou fyzického světa. To souvisí s jednou významnou událostí. Kdyby člověk nikdy nesestoupil na fyzickou Zemi, kdyby vždycky zůstával jen v duchovních sférách, nikdy by nepoznal to, co je největší událostí pozemského vývoje: mystérium na Golgotě.

Impulz Krista lze poznat jen na Zemi

Událost Krista lze poznat jen mezi narozením a smrtí. Velikost této události spočívá právě v tom, že bůh* sestoupil z

---

* V něm. orig. *ein Gott*; R. Steiner zde používá slovo bůh (Gott) ve spojení se členem neurčitým *ein*, což znamená, že tím není míněn Bůh jako takový, ale jeden z bohů; proto je v překladu ve slově bůh v souvislosti s Kristem použito malé počáteční písmeno. (Pozn. překl.)

nebeských výšin a sdílel osud lidí. Jen na Zemi mohl uskutečnit toto mystérium. Golgotské mystérium se nemohlo nikdy uskutečnit někde v duchovním světě. Aby se lidé naučili vítězství nad smrtí, musel bůh sestoupit z duchovních výšin a na Zemi zemřít. A tato událost, pochopená lidmi na Zemi, je tím největším, co může vplynout do pozemské inkarnace člověka. Je tím největším, co si člověk může odnést, opustí-li branou smrti fyzickou Zemi. Člověk by nikdy nebyl schopen pochopit velikost Krista, kdyby se na Zemi nenaučil, co je Kristus. Jestliže se to na Zemi naučí, může si to uchovat a přinést s sebou do duchovního světa.

Lidstvo by nikdy nemohlo poznat Krista, kdyby nesestoupilo, nerozvinulo fyzické tělo a nemělo na Zemi příležitost porozumět smrti boha. Tato událost, která má význam pro veškerou budoucnost, musela nastat. Lidstvo se ve svém vývoji opět vrátí do duchovního světa. Předtím o impulsu Krista nic nevědělo; na Zemi ho muselo poznat; poté bude [do duchovního světa] přinesen těmi, kdo mu na Zemi porozumí. S tímto porozuměním, které budou lidé na Zemi pozvolna získávat, s touto událostí v duši žije člověk dále v následujících inkarnacích a také v životech, které plynou mezi smrtí a narozením.

Lidé budou stále více rozumět tomu, co je Golgota. Kristus bude stále více žít. A až bude jednou Země fyzicky rozbita napadř, až zůstanou jen duše, duchové lidí, ohlédnou se za pozemskou evoluci a řeknou si: Museli jsme projít vývojem ve světě, kde jsme se připravovali na Krista. Pak nastalo Mystérium; vývoj šel dál a my jsme čím dál lépe rozuměli palestinské události, zpracovávali jsme ji ve svém životě mezi narozením a smrtí; a když bylo toto velké Mystérium pochopeno, byla Země zralá, aby opět zmizela, neboť tu jsme za své přijali to nej důležitější z celé pozemské evoluce. Na Zemi jsme být museli, museli jsme jí projít, abychom prožili to, co nikde jinde prožít nelze. Nyní to bylo přineseno do duchov-

ního světa, avšak původ toho, co je nyní v duchovním světě, byl tam dole.

To budou vaše duše cítit, až projdou mnoha inkarnacemi a Země jako fyzická planeta odumře a lidé postoupí k novému bytí. Co je nej důležitějším dědictvím pozemského vývoje? Co je tím nej důležitějším, co jsme si odnesli a co lze poznat a prožít jedině na Zemi? Mystérium na Golgotě. Teď máme Krista v sobě. Takový je význam oběti [spočívající v tom], že Kristus sestoupil a zúčastnil se události, kterou lidé prožívají jako smrt: stávat se stále sebevědomějším, získávat stále více síly, a přijímat tak stále větší měrou karmu Kristovy síly.

Tak vidíme, jak působí karma v tomto významném případě a jak porozumění Kristu souvisí s celkovou karmou lidstva. A lid- stvo má přijmout Krista. Člověk nemůže naplnit pozemskou karmu, aniž by dosáhl tohoto porozumění Kristu. A dosažení pozemského cíle bude karmickým následkem porozumění Kristu. Můžeme tedy říci: Poznáme-li zákon karmy, porozumíme té nej- menší stejně jako té největší události.

R. Steiner, přednáška pro členy Theosofické společnosti z 21. listopadu 1909 v St. Gallenu, in: Die Beantwortung von Welt- Und Lebensfragen durch Anthroposophie, GA 108, str. 95nn. (Týž den večer se konala veřejná přednáška nazvaná „Die Wiederverkörperung des Menschen und das Schicksal“, v níž R. Steiner zamýšlel, jak uvedl na úvod odpolední přednášky pro členy, podat obecnou charakteristiku tématu; zápis z této přednášky se nedochoval.)